

REGIONALNI NAČRT ZA RAZVOJ PROSTOVOLJSTVA DO LETA 2030

SLOVĚNTROPIJA
FILAŅSKA

SLOVENSKA MREŖA
PROSTOVOLJSKIH ORGANIZACIJ

Volunteering Equality
Rights Action
VERA

Co-funded by
the European Union

KAZALO

1. NEODVISNO IN VKLJUČUJOČE SODELOVANJE V PROSTOVOLJSTVU	2
1.1 Prostovoljstvo kot demokratično udejstvovanje, dostojanstvo in svoboda	
1.2 Sodelovanje v mrežah	
1.3 Razvoj lokalnih skupnosti	
1.4 Nadnacionalno sodelovanje in solidarnost	
2. VIRI ZA VEČJO VREDNOST IN USKLAJEVANJE NA PODROČJU PROSTOVOLJSTVA	5
2.1 Pravni in politični okvir	
2.2 Transparentno in demokratično državno financiranje	
2.3 Vlaganje za družbeni učinek	
2.4 Odpornost skupnosti	
2.5 Stabilnost in trajnost	
2.6 Evropska solidarnostna enota in evropska politika prostovoljstva	
3. NOVI PROSTOVOLJCI IN METODE	8
3.1 Vodje in mentorji prostovoljcev	
3.2 Fizična, duševna in socialna varnost	
3.3 Neformalno prostovoljstvo	
3.4 Digitalizacija	
3.5 Kakovost za nove načine vključevanja	
3.6 Nove zaposlitvene situacije	
3.7 "Volunturizem"	
4. OPOLNOMOČENJE PROSTOVOLJCEV	11
4.1 Odpiranje možnosti	
4.2 Vključevanje	
4.3 Prostovoljstvo v vzgojno-izobraževalnih ustanovah	
5. VREDNOTENJE PRISPEVKA PROSTOVOLJSTVA	13
5.1 Družbeni izzivi in promocija	
5.2 Zunaj okvira izvajanja storitev	
5.3 Potrjevanje učenja	
5.4 Raziskave in merjenje	

UVODNIK

V zadnjih letih smo bili priča odzivu prostovoljcev na nesreče in krize kot so poplave, požari, COVID-19 in posledice selitev ljudi, ki zaradi vojaških spopadov, okoljskih in ekonomskih kriz iščejo varno zavetje v Evropi. Družba pri spopadanju z razvojnimi izzivi in izrednimi situacijami ostane trdna in odporna prav zaradi angažiranosti, pomoči in solidarnosti prostovoljcev_k in prostovoljskih organizacij. Prostovoljci niso le vir človeške moči za pomembne naloge v družbi, temveč prispevajo tudi k socialni koheziji, medosebnim odnosom in utiranju poti za uresničevanje evropskih vrednot: človekovega dostojanstva, svobode, demokracije, enakosti, pravne države ter človekovih pravic.

Regionalni načrt za razvoj prostovoljstva do leta 2030 temelji na Evropskem načrtu za razvoj prostovoljstva do leta 2030 (BEV2030), ki jih je potrdil Evropski prostovoljski center (CEV) in je nadaljevanje priporočil, ki so bila zapisana v Strategiji evropske politike za prostovoljstvo (PAVE). Namen načrta je spodbuditi ukrepe, ki bodo še okrepili prostovoljstvo in prispevali k njegovemu razvoju.

Za doseganje ciljev načrta in vzpostavitev potrebnih pogojev za celosten in kakovosten razvoj prostovoljstva so potrebna močna in transparentna partnerstva med državo, občinami in prostovoljskimi organizacijami/organizacijami s prostovoljskim programom. S tem namenom je Slovenska filantropija, ki koordinira Slovensko mrežo prostovoljskih organizacij, julija 2023 analizirala stanje prostovoljstva iz perspektive občin in prostovoljskih organizacij. Analiza je pokazala potrebo tako občin kot prostovoljskih organizacij po krepitvi dialoga z oblikovalci nacionalnih politik, po medsektorskih srečanjih ter po večji vključenosti v oblikovanje in izvajanje nacionalnih politik socialne kohezije. Kaže se, da je za izboljšanje kazalnikov uresničevanja evropskih smernic razvoja prostovoljstva potrebno okrepiti državno financiranje, da lahko občine podpirajo prostovoljce_ke, prostovoljske organizacije in prostovoljske programe. Že zdaj pa obstajajo razlike med regijami in občinami: v kolikšni meri te uspejo zagotavljati podporo delovanju prostovoljskih organizacij, v soustvarjanju pozitivne družbene vrednosti prostovoljstva v lokalnih skupnostih in po promociji prostovoljstva, kjer zgled dajejo vodstva občine.

Slovenska filantropija občinam z dobrimi praksami spodbujanja prostovoljstva podeljuje naziv Prostovoljstvu prijazna občina, pripravili pa smo tudi smernice Priročnik za Prostovoljstvu prijazne občine 2024. Ta dokument poleg Evropskega načrta za razvoj prostovoljstva do leta 2030 služi kot vodilo za Regionalni načrt za razvoj prostovoljstva do leta 2030, ki naj prispeva k partnerskem pristopu vseh, ki gradite razvoj prostovoljske infrastrukture v Sloveniji, in uresničevanju potenciala prostovoljstva.

Franci Zlatar, izvršni direktor Slovenske filantropije,
član upravnega odbora Evropskega prostovoljskega centra

Regionalni načrt za razvoj prostovoljstva naslavlja temeljne teme, identificirane v Evropskem načrtu za razvoj prostovoljstva do leta 2030, z upoštevanjem nacionalnih okvirjev in identificiranih potreb na ravni občin in prostovoljskih organizacij. Teme so razvrščene v pet tematskih sklopov, ki se medsebojno povezujejo in dopolnjujejo: neodvisno in vključujoče sodelovanje, viri za večjo vrednost in usklajevanje, novi prostovoljci in metode, opolnomočenje in vrednotenje prispevka prostovoljcev. Vsak sklop vsebuje specifična priporočila za občine, prostovoljske pisarne in prostovoljske organizacije ter organizacije s prostovoljskim programom, s ciljem kakovostnega razvoja prostovoljstva.

1. NEODVISNO IN VKLJUČUJOČE SODELOVANJE V PROSTOVOLJSTVU

Strategija razvoja Slovenije 2030 spodbuja regionalni razvoj, pri čemer se določena načela regionalne politike skladajo s pogoji, ki morajo biti vzpostavljeni za kakovosten razvoj prostovoljstva. Tudi [Evropski načrt za razvoj prostovoljstva do leta 2030](#)¹ izpostavlja sodelovanje med lokalnimi skupnostmi, gospodarstvom in nevladnimi organizacijami oz. med javnim in zasebnim sektorjem ter povezovanje v regiji in širše. Tovrsten partnerski pristop, ki mora hkrati upoštevati tudi glasove prostovoljcev ter lokalnih skupnosti, je ključen za učinkovito delovanje prostovoljske infrastrukture.

1.1 PROSTOVOLJSTVO KOT DEMOKRATIČNO UDEJSTVOVANJE, DOSTOJANSTVO IN SVOBODA

Prostovoljstvo je bistvena sestavina evropske demokracije in izraz evropskih vrednot. Aktivno vključevanje državljanov tako v praktične ukrepe kot v razvoj politik, ki vodijo k sistemskim spremembam in socialni koheziji, je ključnega pomena. Glas prostovoljcev je potrebno upoštevati ter prostovoljcem omogočiti, da kot partnerji prispevajo k odprti, vključujoči in dostopni družbi.

- Poskrbite, da vsi oblikovalci politik varujejo [osnovna načela prostovoljstva](#)² (prepoved diskriminacije, načelo varstva uporabnikov prostovoljskega dela, načelo prepovedi izkoriščanja prostovoljcev, načelo varstva otrok, mladoletnih oseb in oseb, ki jim je delno ali v celoti odvzeta poslovna sposobnost, načelo nezdržljivosti in brezplačnosti prostovoljstva ter načelo nadnacionalnosti prostovoljskega dela), spoštujejo zakonodajo na področju prostovoljstva in skrbijo za pravilno razumevanje prostovoljstva v družbi.
- Člen 11 [Lizbonske pogodbe](#)³ o strukturiranem dialogu z Evropsko civilno družbo izvajajte v celoti.
- Partnerji civilne družbe, ki so strokovnjaki na področju prostovoljstva, naj sodelujejo v rednem dialogu o vseh zadevah, ki so povezane s prostovoljci in prostovoljstvom.
- Vse, ki se ukvarjajo s prostovoljstvom, vključite v oblikovanje in izvajanje politik socialne kohezije.
- V občinah vzpostavite in izvajajte participativni proračun, ki članom skupnosti omogoča, da na porabo javnih sredstev v svojem življenjskem okolju vplivajo tudi s prostovoljskimi projekti.

¹ www.prostovoljstvo.org/media/BEV2030_CEV_SL_FINAL.pdf

² [Zakon o prostovoljstvu \(ZProst\)](#), čl. 10. - 15. in [Etični kodeks prostovoljstva](#)

³ www.eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=celex:12012M/TXT

1.2 SODELOVANJE V MREŽAH

Medsektorsko in medobčinsko sodelovanje je ključnega pomena, da se lahko skupnosti odzovejo na obstoječe in nove potrebe po pomoči in podpori. Omogoča, da razumemo, kaj vse se na nekem področju dogaja in kateri akterji so vpleteni v reševanje posameznih situacij. Na tak način se dela povezano in celostno, ne prihaja do podvajanja aktivnosti in se hitreje naslavlja nove potrebe. Hkrati sodelovanje občinam omogoča, da združujejo in optimizirajo kadrovske, finančne in organizacijske vire. Vzpostavljene morajo biti demokratične in vključujoče strukture, ki podpirajo in spodbujajo prostovoljstvo. Za razvoj in vzdrževanje mrež, v katere se glede na potrebe vključujejo akterji iz različnih sektorjev, področij in na vseh ravneh (lokalni, regionalni, nacionalni in evropski), je treba zagotoviti ustrezno in primerno javno financiranje.

- Na temo prostovoljstva sklicujte medobčinska srečanja, na katera povabite predstavnike Slovenske filantropije, ki koordinira Slovensko mrežo prostovoljskih organizacij, in vašega [regionalnega stičišča](#)⁴.
- Redno sklicujte medsektorska srečanja za spodbujanje skupnega iskanja rešitev in sodelovanja akterjev z različnih področij in sektorjev, da se izkoristi celotni potencial prostovoljcev in njihovih organizacij.
- Razvijajte prakse medobčinskega sodelovanja in povezovanja.
- Moderirajte proces dogovarjanja med različnimi deležniki (nevladnimi organizacijami, podjetji, javnimi zavodi ipd.) in jih podpirajte pri pripravi dogovorov o sodelovanju oz. vzpostavljanju (obstoječih) organizacijskih oblik povezovanja v občini in med občinami.
- Neprofitnim prostovoljskim organizacijam in platformam namenajte zadostno javno financiranje.

1.3 RAZVOJ LOKALNIH SKUPNOSTI

Občine lahko z razširjenim in kakovostno razvitim prostovoljstvom odgovarjajo na izzive lokalne skupnosti in zagotavljajo, da je občina prijazen, spodbuden in vključujoč kraj za prebivalce in obiskovalce. Občine, ki so se s svojim prizadevanjem za razvoj prostovoljstva še posebej izkazale, Slovenska filantropija nagraduje z nazivom [Prostovoljstvu prijazna občina](#)⁵. Smernice, katerih uresničevanje bi na ravni občin omogočilo razvoj prostovoljstva, so opisane tudi v [Priročniku za Prostovoljstvu prijazne občine 2024](#)⁶.

Kot je bilo poudarjeno v okviru natečaja [Evropska prestolnica prostovoljstva](#)⁷, ima dobro medsektorsko sodelovanje na lokalni ravni med javnim in zasebnim sektorjem (profitnim in neprofitnim) za skupnosti vseh vrst in velikosti velik potencial. Tako se lahko različni deležniki skupaj soočajo z različnimi težavami in prispevajo k skupnim, trajnostnim rešitvam za sedanje in prihodnje izzive, razvoju turizma, kulturne ponudbe ter ohranjanju naravne in kulturne dediščine.

⁴ www.zanvo.org

⁵ www.prostovoljstvo.org/prostovoljstvu-prijazna-obcina-2023

⁶ www.prostovoljstvo.org/media/images/za-organizacije/Smernice_za_Prostovoljstvu_prijazne_obcine_2024.pdf

⁷ www.europeanvolunteercentre.org/ev-capital

- Vključenost prostovoljskih organizacij, ki delajo na posameznih področjih (mladi, duševno zdravje, starejši, okolje, šport, turizem...), v soustvarjanje javnih politik naj postane norma. Priložnosti, ki jih ponujajo participativni procesi odločanja, naj bodo v celoti izkoriščene in uporabljene.
- Posebno pozornost namenajte povezavam med javnim in zasebnim sektorjem (neprofitnim in profitnim) in poskrbite, da si vse zainteresirane strani prizadevajo za razumevanje dodane vrednosti prispevka vsakega sektorja.
- Prevzemite aktivno vlogo pri povezovanju javnih zavodov in prostovoljskih organizacij na posameznih področjih.

1.4 NADNACIONALNO SODELOVANJE IN SOLIDARNOST

Po vsem svetu smo priča naraščanju aktivizma in prostovoljstva, ki prestopa meje držav in povezuje ljudi širom sveta, motivirane za odzivanje na globalne izzive, kot so podnebne spremembe, migracije in pandemija COVID-19. Vse to je ponovno potrdilo pomen čezmejne solidarnosti za reševanje skupnih izzivov in neenakosti ter za zaščito in podporo ranljivim.

- Izobraževalne ustanove, organizacije za razvoj prostovoljstva in organizacije, ki vključujejo prostovoljce, podprite pri krepitvi zmogljivosti za spodbujanje in izvajanje globalne solidarnosti in za doseganje ciljev trajnostnega razvoja (CTR).
- Omogočite in spodbujajte učenje od drugih ter izmenjavo izkušenj in praks na področju razvoja prostovoljstva, s programi mednarodnih prostovoljskih izmenjav in projektov.
- Postanite podpisnik [Listine o povezovanju mest](#)⁸ (Integrated Cities Charter). Listina o povezovanju mest združuje dolžnosti in odgovornosti županov_nj kot oblikovalcev politik, ponudnikov storitev, delodajalcev ter kupcev blaga in storitev, da bi zagotovili enake možnosti za vse prebivalce, vključili migrante in sprejeli raznolikost prebivalstva, ki je realnost naših mest.

2. VIRI ZA VEČJO VREDNOST IN USKLAJEVANJE NA PODROČJU PROSTOVOLJSTVA

Program za prostovoljstvo v Evropi ([Policy Agenda for Volunteering in Europe - PAVE⁹](#)) navaja ključne podporne mehanizme za prostovoljsko infrastrukturo: ustrezen pravni okvir prostovoljstva, zanesljive in namenske sheme financiranja za prostovoljske organizacije, raziskave, ki vključujejo primerljive in uveljavljene sisteme zbiranja podatkov za dokumentiranje učinka in vrednosti prostovoljstva, institucionalizirane poti komuniciranja z odločevalci na vseh ravneh, dogovorjene standarde dobre prakse in zagotavljanje kakovosti. Razumeti je treba, da sočutje, altruizem, velikodušnost in solidarnost, na katerih temelji prostovoljstvo, potrebujejo sistemske spodbude in podporo.

2.1 PRAVNI IN POLITIČNI OKVIR

Pravni in politični okvir se morata odzivati na realnost spreminjajočih se prostovoljskih ekosistemov, med drugim na rast neformalnih pobud in spletno prostovoljstvo. Ob tem pa prostovoljske organizacije, kot je pokazala analiza, poudarjajo, da je ključno sprejete dogovore tudi izvajati v praksi.

- Oblikujte samostojno strategijo za razvoj prostovoljstva ter vključite ukrepe za spodbujanje prostovoljstva tudi v druge strateške dokumente (npr. Strategija zdravja v občini, Strategija za mlade...).
- V občinski strategiji ter drugih strateških dokumentih, vezani na prostovoljstvo, upoštevajte pravni okvir prostovoljstva ter nacionalno Strategijo za razvoj prostovoljstva.

2.2 TRANSPARENTNO IN DEMOKRATIČNO DRŽAVNO FINANCIRANJE

Transparentno in demokratično državno in občinsko financiranje prostovoljskih pobud, ki organizacijam zagotavlja varnost, je bistvenega pomena za razvoj kakovostnega prostovoljstva. Brez državne in občinske podpore civilni družbi in prostovoljcem nastajajo dolgoročni izzivi na področju socialne kohezije, varnosti in zaščite za vse. Financiranje so kot pomanjkljivo v naši [raziskavi¹⁰](#) izpostavljale tako prostovoljske organizacije kot občine.

- Za organizacije, ki vključujejo prostovoljce, omogočite različne možnosti financiranja za kritje osnovnih stroškov in projektov različnih velikosti.
- Javna sredstva za prostovoljstvo dodeljujte na podlagi razpisov.
- Poenostavite postopke, da bi vsem subjektom, tudi prostovoljskim organizacijam z omejenimi zmogljivostmi (malo ali nič plačanega osebja), olajšali prijavo za financiranje, ne da bi pri tem ogrozili standarde in/ali transparentnost.
- Na občinski upravi se seznanite z možnostjo prijave prostovoljskih projektov na evropske razpise in druge projekte medregijskega in meddržavnega sodelovanja ter ponudite pomoč lokalnim prostovoljskim organizacijam pri pripravi projektov.

⁹ www.europeanvolunteercentre.org/pave

¹⁰ www.prostovoljstvo.org/nacrt-za-evropsko-prostovoljstvo-2030

2.3 VLAGANJE ZA DRUŽBENI UČINEK

Javno in državno financiranje bi moralo odsevati dejanske stroške prostovoljstva ter upoštevati tako potrebe prostovoljskih mrež in organizacij kot vrednost prispevka prostovoljcev.

- Financiranje in drugo podporo dodeljajte na pravičen način, ki je dovolj prožen, da ustreza prožnosti odzivanja prostovoljskih organizacij na potrebe.
- Društvom nudite podporo tudi prek sistemov merjenja družbenega učinka in preko financiranja manjših projektov, ki naslavljajo kompleksna vprašanja skupnosti.
- Skrbite za informiranje lokalnih deležnikov o virih financiranja za velike investicije, ki zahtevajo povezovanje občin, in jih podpirajte pri pripravi projektov.

2.4 ODPORNOST SKUPNOSTI

Prostovoljstvo je pomemben del odpornosti skupnosti in je kot tak sestavni del skupnostnega načrtovanja za preprečevanje in odzivanje na krize in različne izzive (npr. staranje prebivalstva). Prostovoljstvo v kriznih razmerah zahteva posebno pozornost, načrtovanje in organizacijo.

- Prostovoljstvo vključite kot sestavni del skupnostnega načrtovanja ter sistemov odzivanja za preprečevanje in odzivanje na krize.
- Prostovoljstvo v kriznih razmerah naj bo sorazmerno z možnimi tveganji in upošteva znanje, izkušnje in potencial civilnega aktivizma ter prostovoljcev in osebja organizirane civilne družbe.
- Razvijajte infrastrukturna partnerstva ter izobraževanja na področju odpornosti za izredne razmere.
- Vnaprej pripravite strukture za prostovoljstvo v izrednih razmerah, ki naj bodo ustrezno podprte ter financirane. Takšne strukture razvijajte skupaj z drugimi pobudami, ki bolj medsektorsko gradijo občutek za skupnost.

2.5 STABILNOST IN TRAJNOST

Prostovoljske organizacije naj prožno in usklajeno zagotavljajo kakovostne, dolgoročne in trajnostne učinke ter ustrezne odzive na potrebe skupnosti, zlasti tiste, ki se nenadoma pojavijo v kriznih razmerah. Zato morajo biti stabilne, uveljavljene in dobro cenjene ne le v skupnosti, temveč tudi in zlasti pri lokalnih, regionalnih in nacionalnih organih.

- Prostovoljskim organizacijam omogočajte infrastrukturne pogoje, da se lahko prožno in inovativno odzivajo na potrebe skupnosti (brezplačni prostori, obratovalni stroški...).
- Razvijajte ustrezne ter usklajene medsektorske strategije razvoja prostovoljstva za različna področja politike in sektorje.
- Poenostavljajte in spodbujajte mreženje in sodelovanje med organizacijami, javnimi organi in sektorji, da se povečata potencial in verjetnost, da so organizacije v času krize pripravljene sodelovati.
- Zagotavljajte specifično podporo prostovoljskim pobudam, ki so nastale zaradi rastočih ali nenadnih potreb skupnosti (kot so kriza COVID-19, poplave in potrebi), da lahko še naprej izkoriščajo ustvarjeno energijo in navdušenje ter se tako še naprej odzivajo na družbene potrebe, dokler te obstajajo.
- Omogočajte potrebno podporo za bolj uveljavljene prostovoljske pobude, da se zagotovi njihova trajnost in prizna njihova ključna vloga v naših skupnostih in družbi kot celoti.

2.6 EVROPSKA SOLIDARNOSTNA ENOTA IN EVROPSKA POLITIKA PROSTOVOLJSTVA

Evropska solidarnostna enota¹¹ bi morala biti izhodišče za širšo in celovitejšo evropsko politiko prostovoljstva.

- Politike prostovoljstva naj bodo usklajene na različnih področjih in vključujejo močno podporo za delujočo prostovoljsko infrastrukturo, ki temelji na medsektorskem dialogu, posvetovanju in sodelovanju. To bi moralo potekati na vseh ravneh odločanja, tudi in zlasti na lokalni ravni, s podporo in spodbudo na ravni EU.

¹¹ youth.europa.eu/solidarity_sl

3. NOVI PROSTOVOLJCI IN METODE

V prostovoljstvo se ves čas vključujejo novi ljudje, hkrati pa se ves čas razvijajo nove metode in pristopi za vključevanje. Na to, kako se prostovoljstvo prilagaja novim zaposlitvenim situacijam, digitalnim možnostim, mladim, neformalnemu prostovoljstvu in novim trendom, vplivata financiranje in ustrezno vzpostavljena infrastruktura.

3.1 VODJE IN MENTORJI PROSTOVOLJCEV

- Na voljo naj bodo javna sredstva za podporo zaposlovanju, usposabljanju in vključevanju vodij prostovoljskih organizacij, mentorjev in koordinatorjev na posameznih vsebinskih področjih.
- Na voljo naj bodo sredstva, ki organizaciji omogočajo uvedbo in vzdrževanje različnih podpornih ukrepov, zlasti za nove prostovoljce, npr. medgeneracijsko mentorstvo, supervizija in drugi alternativni in vrstniški pristopi za pomoč prostovoljcem.
- Upoštevajte stroške dela mentorja ter stroške udeležbe mentorjev na usposabljanjih.

3.2 FIZIČNA, DUŠEVNA IN SOCIALNA VARNOST

- Investirajte v izobraževanja, ki zagotavljajo, da so vsi vodje prostovoljcev usposobljeni za vse ustrezne pravne, zdravstvene ter varnostne zahteve za vodenje prostovoljcev in nudenje podpore.
- Razvijajte finančna partnerstva za zagotavljanje sredstev za zavarovanje prostovoljcev.
- Na razpisih upoštevajte sredstva za stroške malice in prevoza prostovoljcev, usposabljanj mentorjev in prostovoljcev, nadomestilo za uporabo lastnih sredstev, če je potrebno pa še stroške nezgodnega zavarovanja ter stroške zavarovanja odgovornosti prostovoljcev.

3.3 NEFORMALNO PROSTOVOLJSTVO

Poleg prožnega in hitrega odzivanja na družbene potrebe so neformalni prostovoljci še dodatno pomembni, ker gradijo občutek povezanosti in solidarnosti med ljudmi, ki se soočajo s skupnimi izzivi. Spontano prostovoljstvo je lahko, zlasti v kriznih časih, ključni vir odpornosti skupnosti, vendar morajo biti vzpostavljeni osnovni standardi ravnanja ter sinergija z bolj organiziranimi oblikami skupnostnega sodelovanja, saj je le tako mogoče zagotoviti kakovostno odzivanje na nastale potrebe.

- Prostovoljskim organizacijam zagotovite ustrezno in zadostno podporo, da lahko podpirajo in usmerjajo nove oblike prostovoljstva.
- Omogočite delovanje regionalne prostovoljske pisarne/centra, ki bi skrbela za boljše koordinacijo prostovoljskega dela, s tem pa bolj kvalitetno in urejeno odzivanje na potrebe skupnosti.

3.4 DIGITALIZACIJA

Spletno prostovoljstvo je pokazalo pomen digitalizacije kot ključnega načina za zadovoljevanje številnih potreb v današnjih družbah in mobilizacijo večje udeležbe. Digitalno prostovoljstvo je v porastu, vendar mnoge manjše organizacije nimajo ne sredstev ne infrastrukture za podporo novim načinom dela. Podpiranje odgovornega digitalnega opolnomočenja v prostovoljskih organizacijah je eden od ključnih načinov za doseganje večjega potenciala prostovoljstva, vendar je hkrati treba paziti, da razlike v dostopu do digitalnih orodij in informacij ne povzročijo nadaljnjih neenakosti pri dostopu do prostovoljstva ali podpori prostovoljcem. Poleg tega je treba še naprej iskati ravnovesje med prednostmi digitalne pomoči in osebnim sodelovanjem, ki je tako zelo pomembno za večino prostovoljskih praks.

- Prostovoljskim organizacijam namenajte potrebna sredstva (znanje, gradivo, finance in tehnično podporo), da lahko v celoti podpirajo svoje prostovoljce pri njihovih dejavnostih (na spletu in v živo/osebno).
- Prisluhnite potrebam organizacij in ohranjajte ustrezno ravnovesje med podpiranjem priložnosti za prostovoljstvo v živo in na spletu.
- Spodbujajte nastanek in delovanje lokalnih posredovalnic prostovoljskih del. Na ta način delujeta spletna stran [Mreža prostovoljstvo v Novem mestu](https://mreza.prostovoljstvo.org/nm)¹² ter [Mreža prostovoljstvo v Mariboru](https://mreza.prostovoljstvo.org/mb)¹³.
- Spodbujajte prostovoljske organizacije in organizacije s prostovoljskim programom, da se vpišejo v vpisnik prostovoljskih organizacij in organizacij s prostovoljskim programom na [AJPES](https://www.prostovoljstvo.org/vpisnik-prostovoljskihorganizacijnaajpesu)¹⁴.

Slika 1: Prikaz števila prostovoljskih organizacij in organizacij s prostovoljskim programom, ki so vpisane v vpisnik v letu 2022, po statističnih regijah v Sloveniji

¹² mreza.prostovoljstvo.org

¹³ mreza.prostovoljstvo.org

3.5 KAKOVOST ZA NOVE NAČINE VKLJUČEVANJA

Da bi zagotovili kakovostno prostovoljstvo novim prostovoljcem, je pomembno, da jih usposobimo za njihove vloge in jim pomagamo razumeti, kako prostovoljstvo prispeva k skupnemu dobremu. Prav tako jim je treba omogočiti učenje in nadgrajevanje pridobljenih spretnosti, saj jim te omogočajo dolgoročno prostovoljsko udejstvovanje na področjih, ki so zanje pomembna.

- Kakovost prostovoljskega dela zagotavljajte s spodbujanjem organizacij, ki ponujajo prostovoljske priložnosti obstoječim in novim prostovoljcem, da uporabljajo načela za kakovostno prostovoljsko udejstvovanje, opisana v dokumentu PAVE¹⁵, in priporočila Slovenske mreže prostovoljskih organizacij.
- Vsak prostovoljec naj ima na ravni občine na voljo primerno in dostopno informacijsko oziroma referenčno točko, na katero lahko nalovi svoja vprašanja in predloge glede prostovoljstva. Večje mestne občine so že omogočile tudi delovanje Prostovoljske pisarne; Slovenska filantropija vodi pisarne v Ljubljani, Mariboru in Kopru.
- Spodbujajte izobraževalne programe za prostovoljce in organizacije, ki vključujejo prostovoljce, da bodo kot sestavni del programa vsebovali tudi vrednote in temeljne državljanske kompetence.

¹⁵ Razdelek 2:
Kakovostno
prostovoljstvo,
str. 19

3.6 NOVE ZAPOSLOTVENE SITUACIJE

Stalne spremembe predpisov o zaposlovanju in delovne kulture prinašajo v novo realnost zaposlovanja z večjo prožnostjo za nekatere, a tudi bolj nepredvidljivim in spremenljivim delovnim časom za druge.

- Prostovoljske organizacije naj imajo možnosti in podporo za fleksibilno ponudbo prostovoljskih priložnosti, ki ustreza spreminjajočim se zaposlitvenim pogojem in delovnemu času.
- V občini organizirajte karierni sejem, na katerem se tudi prostovoljstvo predstavi kot pomemben vir pridobivanja kompetenc.
- Potencial prostovoljskega dela zaposlenih v občini še naprej razvijajte:
 - ☒ Vodite dialog o prostovoljstvu zaposlenih in prostovoljstvu, ki ga podpira delodajalec ([korporativno prostovoljstvo](#)¹⁶).
 - ☒ Spodbujajte kampanje, ki ozaveščajo o prispevku zaposlenih, ki se ukvarjajo s prostovoljstvom, in o možnostih prostovoljstva zaposlenih.
 - ☒ Raziščite in razvijte načine za vključitev programov prostovoljstva zaposlenih v okviru običajnega upravljanja poklicnega razvoja. To je še posebej pomembno za zaposlene v prehodnem obdobju zaradi sprememb na delovnem mestu, na primer na prehodu v upokožitev ali na novo delovno mesto.

10

3.7 "VOLUNTURIZEM"

Ponudba in povpraševanje po »prostovoljskih izmenjavah« - prostovoljskih priložnostih, ki se izvajajo kot del glavnega namena potovanja ali se z njim ukvarjajo med potovanjem v lastni ali drugi državi - se povečujeta. Vedno bolj se pojavlja težnja po povezovanju prostovoljstva in turizma. Kot pri mnogih drugih pojavih so različni posamezniki in organizacije v tem predlogu prepoznali »poslovni potencial«. Industrija, ki se zdaj imenuje »prostovoljske izmenjave«, je vredna že več milijard evrov.

- Spremljajte rast sektorja in poskrbite za kakovostno prostovoljsko izkušnjo, ki zagotavlja merljivo dodano vrednost za skupno dobro in lokalno skupnost.
- Izvajajte večje informacijske kampanje za ozaveščanje javnosti o prostovoljskih izmenjavah - o škodi, ki jo lahko povzročijo, in o kazalnikih kakovosti, ki to škodo preprečujejo.
- Sodelujte z nevladnimi in izobraževalnimi institucijami, da vzpostavite boljše predpise za varnost in učinkovitost prostovoljskih izmenjav v korist prihodnjih generacij.

4. OPOLNOMOČENJE PROSTOVOLJCEV

Za uspešne skupnosti na lokalni ravni so značilne močne medosebne povezave, te pa se pogosto vzpostavijo v okviru pobud, ki temeljijo na prostovoljstvu in jih vodijo prostovoljci. Če se želimo še naprej boriti proti diskriminaciji in marginalizaciji ter braniti človekove pravice, bo treba opolnomočiti in podpreti več državljanov iz različnih okolij, da se aktivno vključijo kot prostovoljci in tako pomagajo sebi in drugim.

4.1 ODPIRANJE MOŽNOSTI

Ko se povečata obseg in kakovost informacij o prostovoljstvu ter dostop do njega, lahko državljani bolje razumejo pomen in moč prostovoljstva, kar prispeva k bogastvu in raznolikosti prostovoljskega okolja v Evropi.

- Raznolikost poudarite s predstavitvijo možnosti za prostovoljsko delo na različnih področjih zanimanja in potreb.
- Usklajujte prostovoljske dejavnosti z občinskimi dejavnostmi in politikami, namenjenimi boju proti prikrajšanosti.

4.2 VKLJUČEVANJE

Prostovoljstvo izjemno prispeva k socialni vključenosti, vendar mora prostovoljstvo samo postati bolj dostopno ljudem iz različnih okolij, starosti in osebnih okoliščin.

- Investirajte v raziskave in v zbiranje podatkov, ki opozarjajo na pomanjkanje vključenosti in razlike v prostovoljstvu kot posledice omejujočih pravnih okvirov, predsodkov, stereotipov ali drugih virov neenakosti.
- Podatke in dokaze o neenakostih in pomanjkanju vključenosti uporabite kot podlago za podporo blažilnim dejavnostim in politikam kot del konkretnega akcijskega načrta v sodelovanju s partnerji civilne družbe.
- Z javnimi politikami in financiranjem sodelujte s prostovoljskimi organizacijami in organizacijami, ki vključujejo prostovoljce, da jih podprete pri ozaveščanju o raznolikosti, odpravljanju psiholoških in fizičnih ovir pri prostovoljstvu in razvoju podpornih sistemov.
- Zasnujte akcijo za večjo vključenost vseh, npr. z urejanjem javnih prostorov, da bi odpravili ovire in ustvarili bolj dostopno, prijazno okolje.

4.3 PROSTOVOLJSTVO V VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNIH USTANOVAH

- Državljska vzgoja in učenje naj bosta širše vpeljana v formalne izobraževalne sisteme, da se povečata ozaveščenost o prostovoljstvu in o civilni družbi pri otrocih in mladih, pa tudi širše, pri njihovih družinah.
- Podpirajte programe za prostovoljstvo otrok in mladih v vrtcih, šolah, dijaških domovih in na fakultetah.
- Skličete lahko ravnatelje osnovnih in srednjih šol, da predstavite pomen razvoja prostovoljstva v njihovih izobraževalnih ustanovah in jih spodbudite, da vključujejo svoje učence v prostovoljske akcije.
- Pripravite in zagotovite izobraževanja za ravnatelje in učitelje za organiziranje kakovostnega prostovoljstva v vzgojno-izobraževalnih ustanovah.
- Mlade v občini seznanite s spletnima katalogoma prostovoljskih priložnosti za mlade, ki ju Slovenska mreža prostovoljskih organizacij pripravlja za poletne počitnice in šolsko leto.
- Seznanite mlade, katere prostovoljske organizacije zagotavljajo dobro mentorsko podporo mladim. Mladi lahko na spletni strani prostovoljstvo.org¹⁷ pogledajo, katere so Mladim prostovoljcem prijazne organizacije.

5. VREDNOTENJE PRISPEVKA PROSTOVOLJSTVA

Prostovoljcev ne bi smeli predstavljati kot »amaterjev«, ki igrajo stransko vlogo »profesionalnim« zaposlenim, temveč kot dodano vrednost in edinstven vir za trajnostni razvoj. Prostovoljstvo naslavlja in sodeluje pri razvoju širokega spektra področij, kot so narava in živali, zdravje, vzgoja in izobraževanje, kultura in umetnost, turizem, šport in socialna dejavnost. V krizah mnogo državljanov ponudi svoj čas in strokovno znanje, vendar lahko brez koordinacije in zaradi nejasno razdeljenih vlog njihova angažiranost upade, potrebe pa tako ostanejo nenaslovljene. Celovitejši pristop k politiki prostovoljstva z medsektorskim pristopom in z upoštevanjem različnih oblik in področij prostovoljstva bi omogočil boljše usklajevanje ponudbe in povpraševanja.

5.1 DRUŽBENI IZZIVI IN PROMOCIJA

Državljeni se soočajo z vse večjimi in univerzalnimi vprašanji, kot so družbene in gospodarske neenakosti, krčenje prostora za civilno družbo in demokracijo, podnebne spremembe, osamljenost, digitalni razkorak ter vprašanje varstva naravne in kulturne dediščine. Prostovoljci so strokovnjaki za izzive, s katerimi se soočajo njihove skupnosti, ter strokovnjaki za možne rešitve.

- Na svoji spletni strani, v tiskanih publikacijah in v stalni rubriki lokalnega mesečnega glasila zagotovite promocijo prostovoljstva, delitev novic prostovoljskih organizacij in zgodb prostovoljcev.
- Občinska priznanja povečujejo možnost za javno priznanje in spodbujanje delovanja prostovoljcev in društev. Poleg občinskih natečajev je mogoče pripraviti tudi regijski natečaj za naj prostovoljce_ke, naj prostovoljske projekte in organizacije (npr. Prostovoljec zasavske regije). Pripravite lahko tudi letno predstavitev prostovoljskih organizacij na stojnicah ter sodelujete v nacionalnih akcijah (Dan za spremembe, Nacionalni teden prostovoljstva).
- Izvajajte širšo promocijo prostovoljstva v vrtcih in šolah s pripravo nagrad (npr. Naj prostovoljec v šoli).
- Promovirajte razvoj prostovoljstva na različnih področjih dela, kot so kultura in umetnost, človekove pravice, okolje in živali, turizem, delo z otroki in mladimi, delo s starejšimi in s tujci.
- Zahvalo prostovoljcem lahko izkažete tudi s posebnimi ugodnostmi (subvencioniran lokalni prevoz, vstopnice za abonmaje in prireditve, brezplačne članarine ...).

5.2 ZUNAJ OKVIRA IZVAJANJA STORITEV

Prostovoljce, organizacije, ki vključujejo prostovoljce, in prostovoljsko mrežo je treba vključiti kot ključne deležnike pri izboljševanju družbe in doseganju enakih možnosti za vse, ne le kot izvajalce nalog in storitev. Prostovoljstvo ne prinaša zgolj praktičnih rezultatov, ampak ima pomembno vlogo tudi pri socialni koheziji, zblizovanju ljudi ter ohranjanju odprte komunikacije in dialoga med nami in drugimi.

- Pomen prostovoljcev za kakovost življenja, dobro počutje in solidarnost v Evropi izražajte s pozitivnimi sporočili.
- Prispevek prostovoljstva k uresničevanju ciljev trajnostnega razvoja vključite v vizijo razvoja ter razvojne strategije, ob letni bilanci pa ovrednotite prispevek prostovoljcev v lokalni skupnosti.

5.3 POTRJEVANJE UČENJA

72% prostovoljcev se je v raziskavi NCVO Dobro porabljen čas ([Time Well Spent](#)¹⁸) 2023 strinjalo, da jim prostovoljsko delo »daje nova znanja in izkušnje«. Prostovoljstvo zagotavlja edinstveno okolje za državljansko vzgojo, je pomemben prostor za pridobivanje spretnosti in kompetenc, učenje in osebni razvoj, torej dopolnilo zaposlitvi in formalnim možnostim izobraževanja in usposabljanja, ne pa alternativa.

- Vodje, mentorje in koordinatorje organizacij usposobite in podprite s sredstvi, da lahko ustrezno beležijo kompetence, ki jih prostovoljci_ke pridobijo s prostovoljskim delom, ugotavljajo, dokumentirajo in potrjujejo njihovo učenje, s postopki potrjevanja neformalnega in priložnostnega učenja.
- Podprite evropska prizadevanja za izmenjavo in priznavanje skupnih orodij za potrjevanje znanj in spretnosti, pridobljenih s prostovoljstvom.
- Podprite delodajalce pri razumevanju in vrednotenju spretnosti in kompetenc, pridobljenih s prostovoljstvom, za svoje obstoječe in prihodnje zaposlene v postopkih razvoja kadrovskega virov in zaposlovanja.
- Podprite izobraževalne ustanove pri razumevanju in vrednotenju spretnosti in kompetenc, pridobljenih s prostovoljstvom, za svoje obstoječe in prihodnje dijake in študente.

5.4 RAZISKAVE IN MERJENJE

Zaradi stalnega pomanjkanja usklajenosti na ravni EU v zvezi s programi, politikami in zbiranjem podatkov o prostovoljstvu je nemogoče realno oceniti in izmeriti resnični transformativni učinek prostovoljstva v Evropi, kar onemogoča razvoj učinkovite, trajnostne, z dokazi podprte politike tega področja. Zato so proračuni za prostovoljstvo na vseh upravnih ravneh in področjih zlahka in vedno bolj izpostavljeni zmanjševanju.

➤ Skupaj s partnerji si prizadevajte, da bi na regionalni in občinski ravni zbirali zanesljivejše in primerljivejše podatke o prostovoljstvu. Preglejte [Skupno poročilo o prostovoljstvu](#)¹⁹, kjer lahko pridobite veliko podatkov za svojo regijo. Spodbujajte prostovoljske organizacije in organizacije s prostovoljskim programom, da se vpisujejo v vpisnik prostovoljskih organizacij na AJ PES.

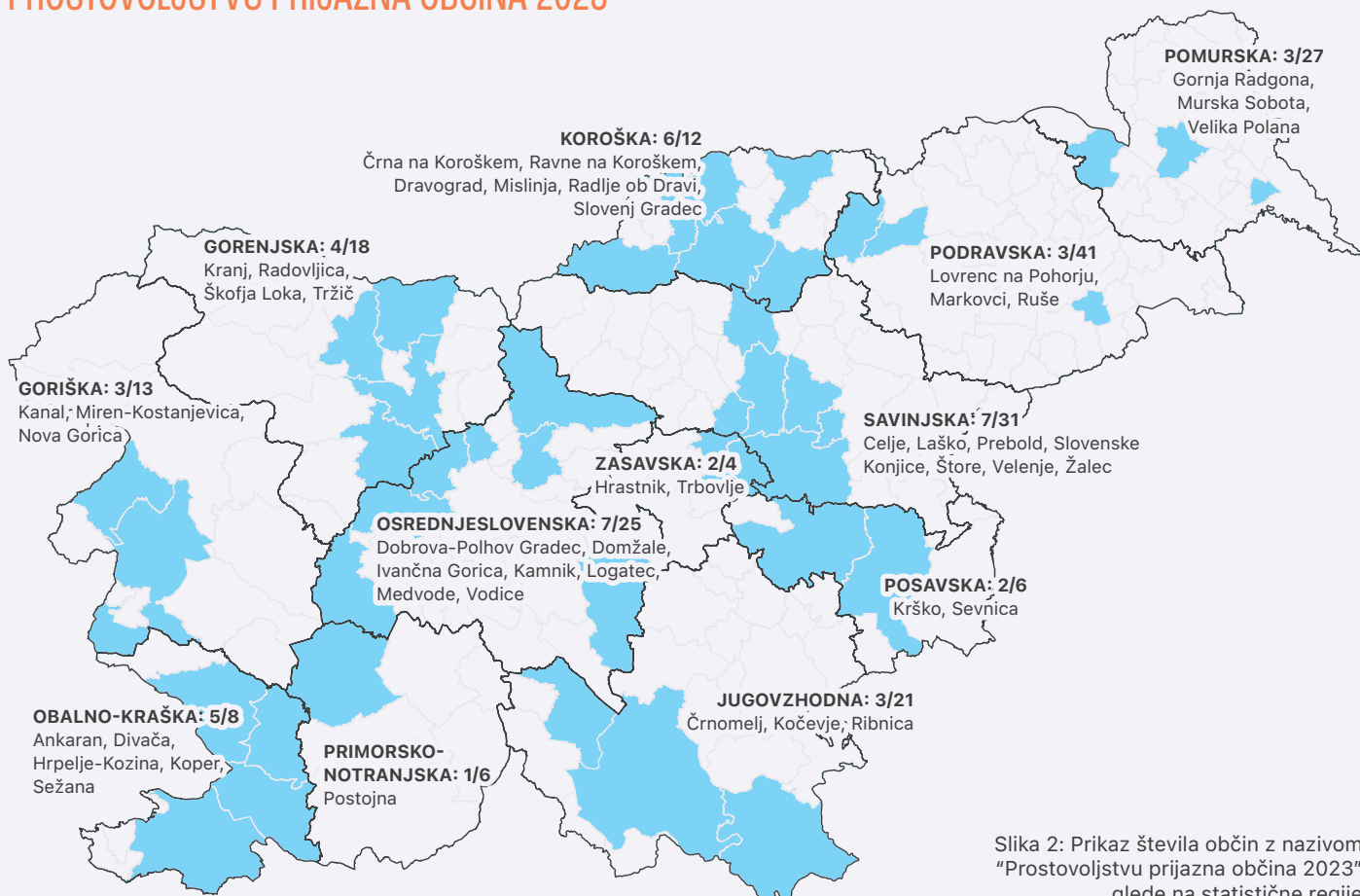
Regija	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Gorenjska	1.780	2.318	2.624	5.128	3.997	16.376	8.959	6.350	7.158	6.471	6.456	9.885
Goriška	477	3.373	4.141	3.942	4.343	21.694	20.398	25.449	24.572	15.868	16.392	22.842
Jugovzhodna	748	1.256	1.380	8.192	1.936	7.230	35.460	4.227	16.981	3.833	5.747	5.993
Koroška	325	391	399	463	472	54.544	21.443	14.220	18.754	2.187	2.676	8.682
Obalno-kraška	116	227	241	860	1.195	16.584	1.440	6.912	3.179	6.028	2.761	4.061
Osrednje-slovenska	19.020	38.200	28.905	50.416	65.796	100.106	112.105	109.478	119.602	112.218	97.863	103.071
Podravska	1.541	2.317	3.007	3.450	6.432	28.207	8.355	14.930	25.592	11.249	15.976	20.686
Pomurska	201	1.185	1.390	1.542	2.396	4.303	3.307	3.624	3.850	5.054	5.288	6.349
Posavska	81	523	728	2.250	2.499	1.420	1.640	2.120	2.454	2.413	2.457	2.839
Primorsko-notranjska	131	378	411	588	1.567	9.246	28.188	19.939	17.886	5.821	10.465	15.696
Savinjska	2.094	3.853	3.515	6.970	5.620	45.774	44.225	32.884	38.239	15.882	20.501	23.717
Zasavska	59	116	162	405	569	1.778	5.694	4.171	5.864	1.779	1.938	2.285
Skupaj	26.573	54.137	46.903	84.206	96.822	307.262	291.214	244.304	284.131	188.803	188.520	226.106

Tabela 1: Primerjalni pregled števila prostovoljcev po regijah
(vir: Skupno poročilo o prostovoljstvu v Republiki Sloveniji za leto 2022)

Regija	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Gorenjska	219.496	248.382	261.142	300.698	307.974	347.497	384.177	389.439	437.002	397.366	411.507	480.633
Goriška	9.854	130.733	155.659	152.737	177.391	227.451	239.410	266.050	296.862	213.320	240.905	270.413
Jugovzhodna	36.363	80.096	104.677	135.070	147.441	437.749	202.567	224.601	252.983	217.082	234.800	258.437
Koroška	29.450	36.728	51.303	55.926	62.057	139.003	144.099	135.055	168.149	106.084	132.931	182.131
Obalno-kraška	4.972	19.032	11.648	59.785	74.473	99.850	104.421	135.189	166.030	136.313	140.514	180.228
Osrednje-slovenska	3.766.380	4.516.437	4.894.226	8.368.430	8.444.041	7.859.578	6.546.694	6.662.313	8.041.735	4.539.773	6.339.784	5.576.272
Podravska	145.804	231.414	299.955	327.230	531.446	592.823	730.604	809.983	902.471	643.344	828.240	956.286
Pomurska	8.614	42.269	78.530	145.467	191.723	203.443	217.683	229.602	238.742	212.192	216.362	246.658
Posavska	4.342	40.899	71.063	95.657	105.183	121.615	116.851	120.028	134.544	112.214	131.248	176.710
Primorsko-notranjska	6.465	18.644	30.431	40.801	51.061	59.455	69.600	124.417	152.180	84.558	82.621	93.809
Savinjska	42.792	167.236	187.643	335.313	711.937	551.696	596.796	677.979	684.025	557.287	595.014	666.848
Zasavska	4.911	6.925	15.518	39.626	73.633	89.354	113.379	123.142	138.069	146.500	149.665	156.880
Skupaj	4.279.443	5.538.795	6.161.795	10.056.740	10.878.360	10.729.514	9.466.281	9.897.798	11.612.792	7.366.033	9.503.591	9.245.305

Tabela 2: Primerjalni pregled števila prostovoljskih ur po regijah
(vir: Skupno poročilo o prostovoljstvu v Republiki Sloveniji za leto 2022)

PROSTOVOLJSTVU PRIJAZNA OBČINA 2023

Slika 2: Prikaz števila občin z nazivom "Prostovoljstvu prijazna občina 2023" glede na statistične regije

- Pri merjenju vrednosti prostovoljstva uporabljajte pristop »onkraj BDP«, ki se ne omejuje na statistične podatke o ekonomski vrednosti, temveč tudi na prispevek k osebnemu blagostanju, zdravju, varnosti, socialnim povezavam in državljanškemu udejstvovanju, kot je to predlagano v Evropskih raziskavah o kakovosti življenja (EQLS), Harmoniziranih evropskih raziskavah o porabi časa (HETUS) in v Statistiki Evropske unije o dohodku in življenjskih razmerah (SILC). Prožni pristop priznava pomen mehkih rezultatov in prilagaja postopke ocenjevanja in poročanja velikosti in naravi različnih prostovoljskih priložnosti.
- Kadar pri projektih in programih, ki jih finančno podpirate, zahtevate lastni delež prijavitelja, pri prostovoljskih organizacijah upoštevajte ovrednoteno prostovoljsko delo.
- Sodelujte s statističnimi agencijami, raziskovalnimi inštituti, strokovnjaki in strokovnimi organizacijami, da bi identificirali, količinsko opredelili in evidentirali prispevek prostovoljstva.

Volunteering Equality
Rights Action
VERA

Co-funded by
the European Union

Project Number: 101104521

(Revealing European Values In Volunteering in Europe - REVIVE Project No. 101051131)

Oktober 2023

Uredila: Eva Klobčar

Oblikovala: Alma Balo Topalović

Za več informacij nas kontaktirajte po e-mailu ali telefonu.

Slovenska filantropija, Združenje za promocijo prostovoljstva

Cesta Dolomitskega odreda 11, 1000 Ljubljana

T: +386 01 433 40 24

E: slovenska@filantropija.org

W: www.prostovoljstvo.org